

Justitiedepartementet

Polisenheten

Rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 24- 25 februari 2011

Dagordningspunkt 3

Rubrik: Bulgariens och Rumäniens anslutningsprocess till Schengenområdet

Dokument: Det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet.

Tidigare dokument: -

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: -

Bakgrund (inkl. syftet med behandlingen i rådet)

Avsikten med behandlingen i rådet

Ordförandeskapet har ännu inte meddelat hur frågan kommer att hanteras vid rådsmötet, möjligen ges bara en uppdatering av läget i anslutningsprocessen, möjligen kommer en politisk diskussion hållas kring ländernas anslutningsprocess, möjligen kan rådsslutsatser antas om att länderna (eller något av dem) till fullo genomfört den standardiserade utvärderingsprocessen inför en Schengenanslutning.

Generellt om Schengensamarbetet

Schengensamarbetet inleddes under 1980-talet som ett mellanstatligt samarbete mellan medlemsländer som sinsemellan ville påskynda genomförandet av fri rörlighet för personer. Samarbetet innebär sammanfattningsvis att personkontrollen vid gränserna mellan de anslutna länderna tas bort men att ett antal s.k. kompensatoriska åtgärder införs genom att länderna följer ett gemensamt regelverk (Schengen aquis).

I och med Amsterdamfördraget (1997/1999) inkorporerades Schengenregelverket i EU-rätten och blev således en del av den gemensamma acquin. Alla länder som därefter ansluts till EU förväntas även ansluta sig till Schengensamarbetet. Schengenregelverket är bindande för medlemsstaterna från dagen då de ansluts till EU. En del av reglerna – i synnerhet de som innebär att gränskontrollen vid inre gräns tas bort – ska emellertid tillämpas först efter att rådet godkänt medlemsstatens förmåga att tillämpa regelverket på ett korrekt sätt.

För att kunna bedöma denna förmåga utvärderas länderna inom ramen för Schengens utvärderingsmekanism. Kriterierna för utvärderingen utgörs av de relevanta delarna av Schengenregelverket kompletterat av praktiska anvisningar i gemensamma handböcker. De områden som utvärderas är:

- gränskontrollen vid yttre gräns,
- hur polissamarbetet fungerar,
- om det finns ett adekvat dataskydd,
- hur viseringsutfärdandet fungerar och
- förmågan att nyttja Schengens informationssystem.

Rådsarbetsgruppen med ansvar för Schengenuvärderingar upprättar rapporter över de utvärderade områdena i vilka brister och förtjänster pekas ut. Vid brister ges länderna tillfälle att rätta till problemen. Med rapporterna som grund bereds sedan *rådsslutsatser* där rådet konstaterar att kandidatlandet utvärderats i enlighet med det överenskomna Schengenuvärderingsförfarandet och funnits ha förutsättningar att tillämpa regelverket på ett korrekt sätt. Därefter antas ett *rådsbeslut* där rådet formellt anger från vilket datum Schengenregelverket ska tillämpas i sin helhet i landet (m.a.o. datumet för när gränskontrollen vid inre gränser upphävs).

Beslut om utvidgning av Schengenområdet har senast tagits avseende nio ”nya” medlemsstater (Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern) i december 2007 och därefter det via avtal associerade Schweiz i december 2008.

Rumänien och Bulgarien

Processen för utvärdering av Rumäniens och Bulgariens förmåga att tillämpa Schengenregelverket inleddes 2007-2008. Enligt den tidigare överenskomna tidsplanen skulle länderna kunna anslutas till Schengenområdet i slutet av mars 2011. Utvärderingarna är genomförda och rapporterna avseende de inspekterade områdena är till största delen färdigställda. Schengenuvärderingsarbetet håller m.a.o. på att närma sig ett avslut även om det på något område kvarstår behov av anpassningsåtgärder.

Vid sidan av Schengenuvärderingen är Rumänien och Bulgarien föremål för en *särskild övervakningsmekanism* (cooperation and verification

mechanism - CVM). CVM är en kontrollmekanism som beslutades i samband med att de två länderna beviljades medlemskap i EU. I rapporter från CVM har det indikerats brister avseende i första hand korruptionsbekämpning men även avsaknad av reformer för att säkerställa det judiciella systemets oberoende. Rapporterna visar att ländernas generella reformarbete på det rättsliga och inrikes området avtagit. Mot den bakgrunden har en diskussion uppstått kring hurvida Rumänien och Bulgarien är redo för en anslutning till Schengenområdet i enlighet med sin ursprungliga tidsplan.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Rådsslutsatser – för det fall sådana kommer bli aktuella - fordrar ingen rättslig grund i EU-fördragen.

Svensk ståndpunkt

Det pågår för närvarande intensiva diskussioner om hur frågan om Bulgariens och Rumäniens Schengenanslutning ska hanteras. I dagsläget är det därför för tidigt att fastställa någon tydlig svensk position när det gäller vilka åtgärder som kan och bör vidtas. Den politiska diskussionen vid rådet – som vi välkomnar – syftar till att hitta möjligheter som kan tillfredsställa alla parter. Dels Rumänien och Bulgarien som av naturliga skäl vill att deras medborgare ska kunna åtnjuta samma rättigheter som övriga EU-medborgare. Dels de länder som ser risker i att bristande korruptionsbekämpning m.m. i ett Schengenland utgör ett hot mot deras egna interna säkerhet.

Sverige bör gå in i de här diskussionerna med vissa grundförutsättningar. Vi bör kunna klargöra att vi ser positivt på de framsteg som gjorts när det gäller de specifika förberedelserna för att kunna tillämpa Schengenregelverket på ett korrekt sätt. När det gäller den övergripande reformprocessen bör vi däremot framhålla nödvändigheten av att arbetet med fortsatta konkreta reformer i de båda länderna skyndsamt intensifieras. Det är viktigt med tydliga resultat, inte minst vad gäller kampen mot korruption. Medlemsstaterna måste kunna ha tillit till varandras system.

En fråga som diskuterats, och som vi kan stödja, är att en arbetsgrupp kan ta fram en förnyad färdplan för anslutningen nu när det framstår som klart att det tidigare måldatumet mars 2011 inte kan nås. Vi bör verka för att en sådan färdplan är tydlig beträffande förstärkta ambitioner från de berörda länderna när det gäller exempelvis arbetet mot korruption. Samtidigt måste vi värna att de kriterier vi gemensamt satt upp för ett Schengeninträde – som ska gälla för alla länder, stora som små – respekteras. Vi bör därför inte stödja en inriktning som ställer nya krav för Bulgariens och Rumäniens anslutning än för övriga medlemsstater.

Om frågan om antagande av rådsslutsatser aktualiseras bör Sverige kunna acceptera sådana förutsatt att de inte går längre än att konstatera att ländernas Schengenutvärderingsprocess har avslutats och att de tekniska kriterier som finns uppställda uppfyllts i tillräcklig grad för Schengenanslutning.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentet har ännu inte tagit ställning till frågan om ländernas anslutning till Schengenområdet.

Förslaget

-

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

De bestämmelser som reglerar Sveriges förhållande till övriga Schengenstater behöver inte justeras med anledning av att ett EU-medlemsland ansluts till samarbetet.

Ekonomiska konsekvenser

Anslutningen torde sakna beräkningsbara ekonomiska konsekvenser för Sverige.

Övrigt

-